

Преглед на международната среда към м. април 2024 г.

През м. март 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари се повиши, подкрепен от силни икономически данни и очаквания, че централните банки скоро ще започнат да намаляват лихвите по кредитите. Ръководството на отцепения се регион Приднестровие призова Москва да „спре геноцида“ и да помогне на руснаците в региона. Ръстът на годишния темп на инфлация в Турция нарасна до 68.5% през м. март 2024 г. спрямо предходния месец.

Евროзона

Ръстът на brutния вътрешен продукт (БВП) се ускори до 0.1% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо 0% през трето тримесечие.

Годишната инфлация в еврозоната намаля до 2.4% през м. март 2024 г. спрямо 2.6% през м. февруари, с основни компоненти - индексът на услугите, следван от този на храната, алкохола и тютюна.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) през м. февруари запази нивото от 6.5% от предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 11.1 млн. души, което е с 11 хил. души повече спрямо м. януари 2024 г.

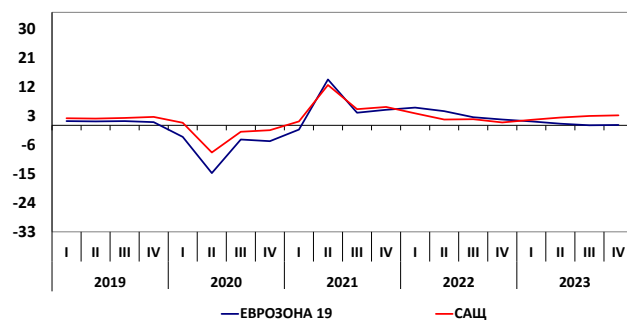
САЩ

Ръстът на БВП се ускори до 3.1% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо 2.9% през трето тримесечие. Увеличиха се потребителските разходи, частните инвестиции в дълготрайни активи, разходите на федералното и щатското правителство и др.

Индексът на потребителските цени се повиши до 3.5% през м. март 2024 г. спрямо 3.2% през м. февруари, с водещи индексите на наемите, енергията и др.

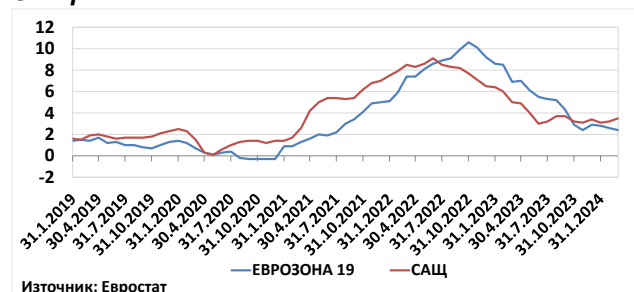
Равнището на безработицата намаля минимално до 3.8% през м. март 2024 г. спрямо 3.9% през м. февруари. Броят на безработните бе 6.4 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

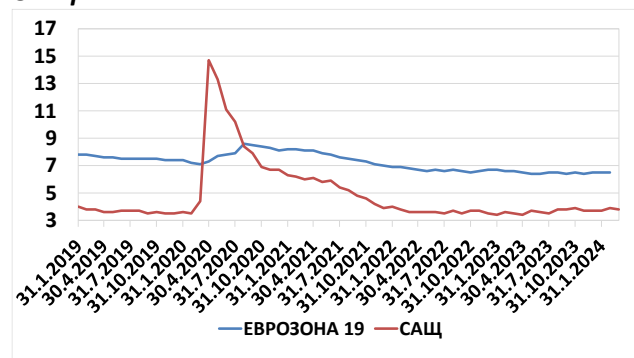
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

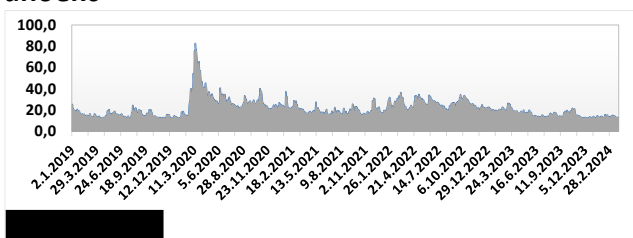
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

В края на м. март 2024 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, се понижи с -0.8% спрямо предходния месец, до 13.1 пункта. От началото на годината индексът е спаднал с -43.2%.

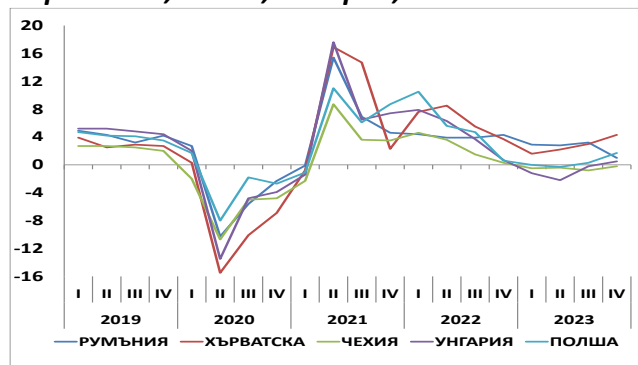
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

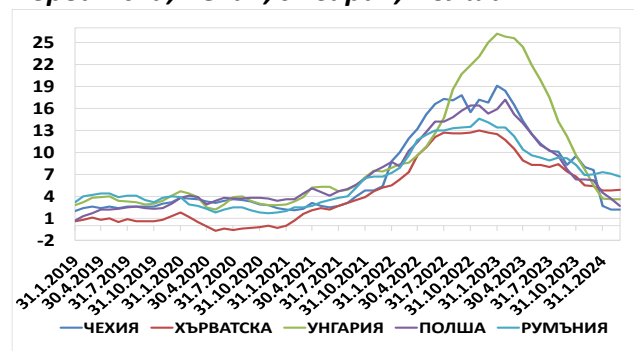

Ръстът на БВП на Румъния се забави до 1% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо 3.2% през трето тримесечие. БВП на Хърватска се повиши до 4.3% през четвърто тримесечие спрямо 3% през предходното. БВП на Чехия забави спада си до -0.2% през четвърто тримесечие на 2023 г. Ръстът на БВП на Унгария се ускори до 0.5% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо -0.2% през трето. БВП на Полша нарасна до 1.7% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо 0.3% през предходното. Чехия продължава да бъде в техническа рецесия (две или повече

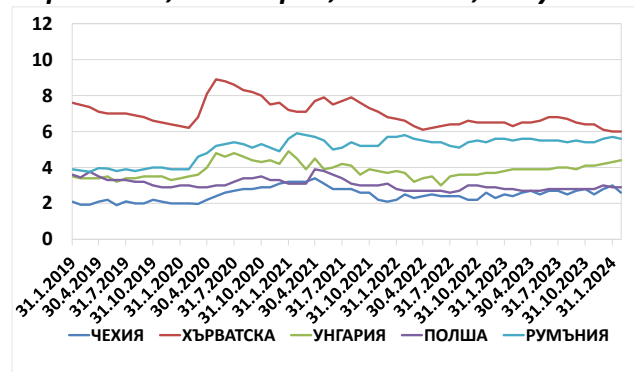
Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

поредни тримесечия на понижение на брутния вътрешен продукт, след период на икономически растеж).

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията остана без промяна на 2.2% през м. март 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица се понижи до 2.6% през м. февруари 2024 г. спрямо 3% през м. януари.

Индексът на мениджърите за покупки в производството (PMI) на S&P Global Чехия се повиши до 46.2 пункта през м. март от 44.3 през м. февруари. Индексът остана под прага от 50 пункта, който разделя свиването от експанзията в сектора. Европейската комисия одобри второ искане за плащане от фонда за възстановяване към страната, в размер на 702 млн. евро.

В края на м. март чешката централна банка намали основния лихвен процент с 0.5 пр.п. до 5.75%.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се повиши минимално до 4.9% през м. март

2024 г. спрямо 4.8% през м. февруари. Сезонно коригираната безработица през м. февруари остана без промяна на 6% спрямо предходния месец.

Правителството обяви планове да похарчи 400 млн. евро за два газопровода за природен газ и обеща да използва 580 млн. евро от фондовете на ЕС за модернизирани на електрическата мрежа на страната. Това ще подпомогне енергийната сигурност и ще улесни декарбонизацията на електроснабдяването.

Унгария: Годишният темп на инфлацията остана стабилен на 3.6% през м. март 2024 г. спрямо предходния месец. Безработицата нарасна минимално до 4.4% през м. февруари спрямо м. януари.

Според оценката на Статистическия институт индустриалното производство се увеличи с 1% на годишна база през м. февруари спрямо -3.8% през м. януари. Това е най-високият резултат от м. декември 2022 г. Отношенията на Унгария с ЕС се влошиха, след като Европейската комисия заяви, че ще започне процедура за нарушение във връзка с наскоро одобрен законопроект за националния суверенитет на страната, който според ЕС е незаконен.

В края на м. февруари унгарската централна банка намали основния лихвен процент с 0.75 пр.п., до 8.25%.

Полша: Годишният темп на инфлацията спадна до 2.7% през м. март 2024 г. спрямо 3.7% през м. февруари. Сезонно коригираната безработица през м. февруари 2023 г. остана без промяна спрямо предходния месец, на 2.9%.

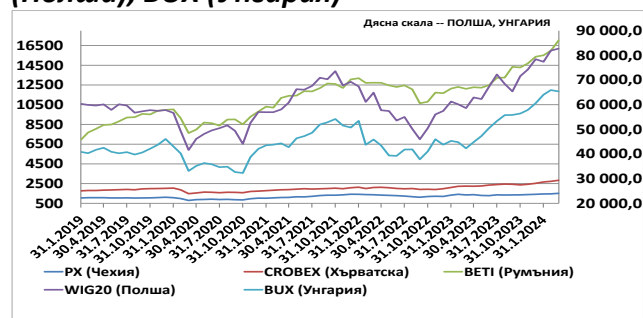
Индустриалното производство нарасна с 3.3% през м. февруари, спрямо 2.9% през м. януари. Това са най-високите данни от м. ноември 2022 г. Ръстът е следствие от повишение в добива и производството в кариерите. Наскоро председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен обяви, че ЕС ще отпусне до 137 млрд. евро помощ, която беше блокирана поради спор за

върховенството на закона с предишното правителство.

Румъния: Годишният темп на инфлацията намалю до 6.7% през м. март 2024 г. спрямо 7.1% през м. февруари. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 5.6% през м. януари 2024 г. спрямо 5.7% през м. януари.

Икономическите настроения се покачиха до 103.7 пункта през м. март от 101.6 през м. февруари. Индексът остана над границата от 100 пункта, сочейки положителна перспектива за икономиката. МВФ призова правителството да приложи мерки за фискална консолидация, за да възстанови стабилността на своите финанси и да поддържа строга позиция на паричната политика за забавяне на инфлацията.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, PX (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

През м. март 2024 г. чешкият индекс на акции PX се повиши с 4% спрямо м. февруари, а полският индекс WIG20 с 1%. Хърватският индекс CROBEX нарасна с 3.9%, докато унгарският индекс BUX се понижи -0.8% за същия период. Румънският индекс BETI се увеличи с 6.5% за същия период.

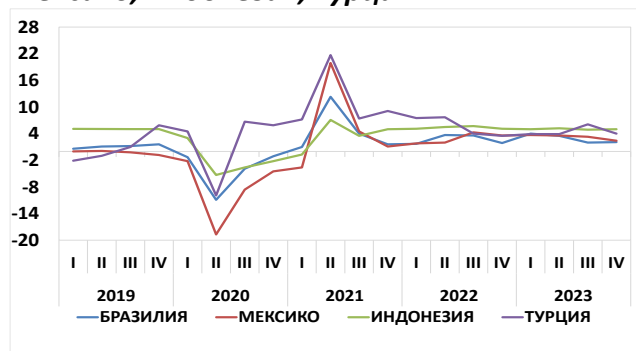
Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

Ръстът на БВП на Бразилия нарасна до 2.1% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо

2% през трето. БВП на Мексико се понижи до 2.4% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо 3.3% през предходното. Ръстът на БВП на Индонезия се повиши минимално до 5% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо предходното. БВП на Турция намалю до 4% през четвърто тримесечие на 2023 г. спрямо 6.1% през трето тримесечие.

Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

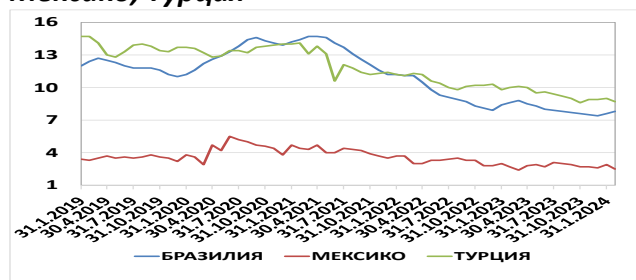
* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Турция: Годишният темп на инфлацията нарасна до 68.5% през м. март 2024 г. спрямо 67.1% през м. февруари. Сезонно коригираната безработица се понижи до 8.7% през м. февруари 2023 г. спрямо 9% през м. януари.

Потребителите се оказаха с устойчиво поведение в условията на по-висока инфлация, което личи от възстановяването на месечните продажби на дребно през тримесечието. Въпреки това държавните разходи, инвестициите в дълготрайни активи и износът се свиха. Наскоро страната емитира дълг, деноминиран в чуждестранна валута, за първи път след преминаването към ортодоксални икономически политики през второто тримесечие на 2023 г., което показва нормализиране на макроикономическите условия.

В края на м. март централна банка на Турция повиши основния лихвен процент с 5 пр.п. до 50%.

Бразилия: Годишният темп на инфлацията спадна до 3.9% през м. март 2024 г. спрямо 4.5% през м. февруари. Сезонно коригираната безработица се увеличи леко до 7.8% през м. февруари 2024 г. спрямо 7.6% през м. януари.

Глобалният индекс на S&P за покупки на мениджърите в сектора на услуги в Бразилия се покачи до 54.6 пункта през м. февруари от 53.1 през м. януари, поради увеличение на новия бизнес, който се разшири с подобряване на търсенето. Ръстът на заетостта се забави поради това, че някои компании се фокусират върху спестяване на разходите и управление на свободния капацитет. Сезонно коригираният индекс на потребителското доверие, публикуван от фондация Жетулио Варгас (Fundação Getúlio Vargas), падна до 89.7 пункта през м. февруари спрямо 90.8 пункта през предходния месец. Сезонно коригираният индекс на бизнес доверието в промишлеността се понижи до 96.5 пункта през м. март спрямо 97.4 пункта през февруари.

В края на м. март бразилската централна банка намали основния лихвен процент с 0.5 пр.п., до 10.75%.

Мексико: Годишният темп на инфлацията се запази на 4.4% през м. март 2024 г.

Сезонно коригираната безработица намаля до 2.5% през м. февруари 2024 г. спрямо 2.9% през м. януари.

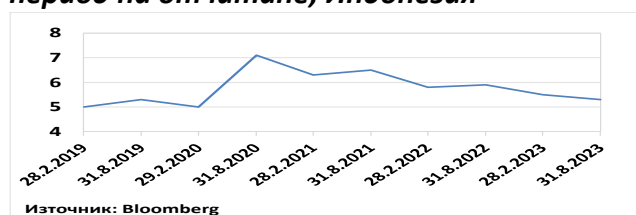
Индексът PMI се повиши в производствения и непроизводствения сектор. Фискалните разходи са нараснали с 21% на годишна база, което би трябвало да стимулира вътрешното търсене в страната.

В края на м. март мексиканската централна банка понижи основния лихвен процент с 0.25 пр.п., до 11%.

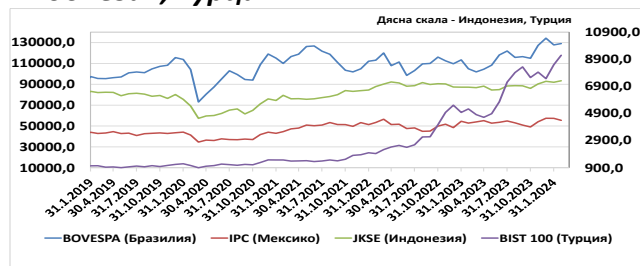
Индонезия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 3.1% през м. март 2024 г. спрямо 2.8% през м. февруари. Сезонно коригираната безработица намаля до 5.3% през м. август 2023 г. спрямо 5.5% през м. февруари същата година.

Резултатите от проведените наскоро президентски избори показват, че бившият министър на отбраната Прабово Субианто ще бъде следващият президент, след като спечели близо 60% от гласовете. Това ще осигури приемственост на политиката, но предизвика опасения относно върховенството на демокрацията, човешките права и фискалната политика на страната.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. март 2024 г. бразилският индекс за акции Bovespa се понижи с -0.7% спрямо м. февруари, докато мексиканският индекс IPS се повиши с 3.5%. Индонезийският индекс JKSE намаля с -0.7%, а турският BIST100 с -0.6% за същия период.

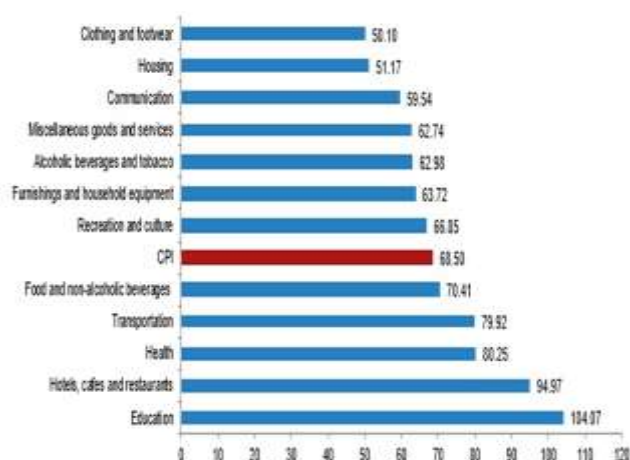
Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. март 2024 г. курсът на акциите на повечето европейски пазари се повиши, подкрепен от силни икономически данни и очакванията, че централните банки скоро ще започнат да намаляват лихвите по кредитите.

Турция

Инфлацията в Турция ускори ръста си до 68.5% през м. март 2024 г. спрямо 67.1% през м. февруари.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. март 2024 г., изменение спрямо предходната година, %

Източник: Turkish statistical institute

Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха със 70.4% през м. март 2024 г. спрямо същия месец през 2023 г. За същия период, увеличението при транспорта е 79.9%.

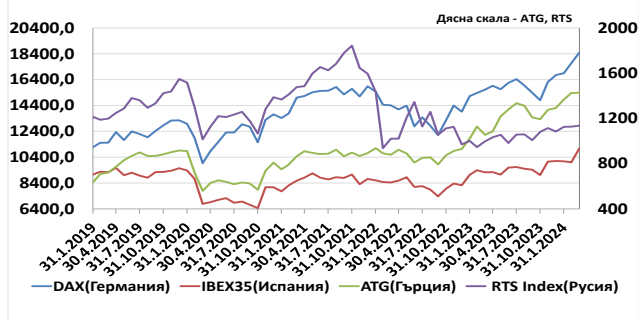
Финансови пазари

През м. март 2024 г., германският индекс DAX30 нарасна с 4.6% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се увеличи с

10.7%, а гръцкият ATG - с 0.2% за същия период.

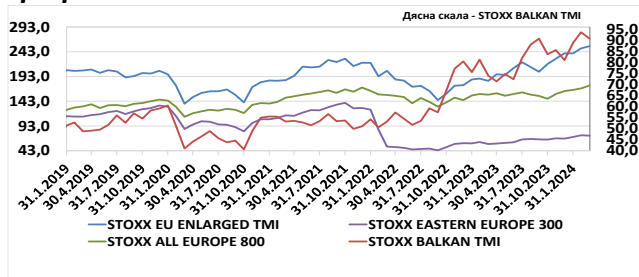
През м. март, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) се повиши с 0.8% спрямо предходния месец.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. март 2024 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, бяха с разнопосочна динамика. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), нарасна с 1.9% през м. март спрямо предходния месец. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, намалю с -3.1% за същия период. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се понижи с -0.9% през м. март спрямо м. февруари. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, се увеличи с 3.6% за същия период.

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

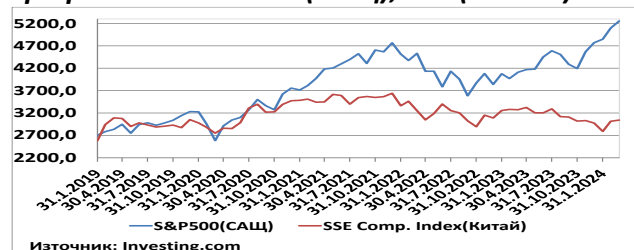
Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. март 2024 г., курсът на акциите на щатските пазари нарасна, вследствие перспективата за скорошно намаляване на лихвите.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се повиши с 3.1% през м. март 2024 г. спрямо предходния месец, а китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) - с 0.9% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Приднестровската молдовска република

Ръководството на отцепилия се регион Приднестровие призова Москва да „спре геноцида“ и да помогне на руснаците в региона. Подобен призив, напомня този на украинските сепаратисти в Източен Донбас, които потърсиха руска помощ в началото на конфликта с Украйна през 2014 г. Приднестровието е в непосредствена близост до североизточната граница на Румъния.

Географско местоположение на Приднестровската молдовска република

Легенда: ■ Приднестровската молдовска република
Източник: F

Борсово търгувани фондове

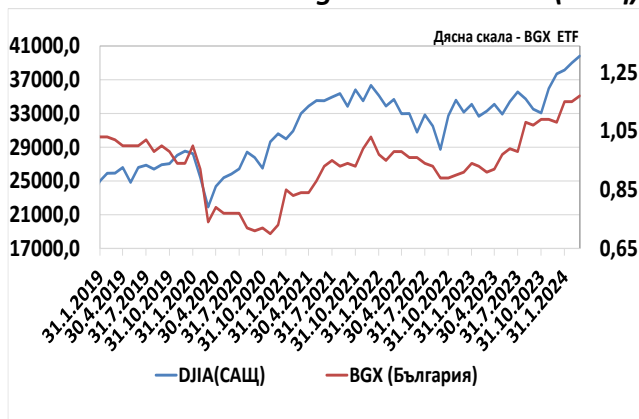
През м. март 2024 г., курсът на акциите на азиатските пазари се повиши, като информационните технологии и финансите имаха силен принос. Най-добре представящите се са Тайван и Корея, следвани от Япония.

В Китай, данните за продажбите на дребно, ръста на кредитите и сектора на имотите остават слаби.

В края на м. март 2024 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) нарасна с 2.1% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се повиши с 1.7% до 1.17 лв.

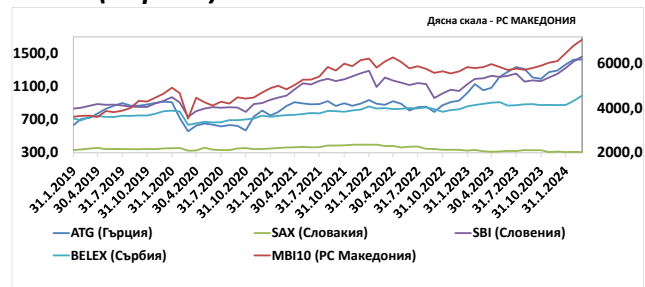
Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. март 2023 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се повиши с 0.2% спрямо м. февруари. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF нарасна с 3.8% за същия период. През м. март 2024 г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF се понижи с -0.9% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 4.2% за същия период. През м. март 2024 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF се повиши с 6.9% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

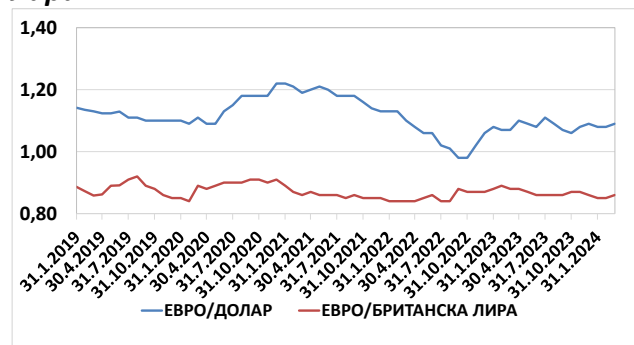
Деривати - базови активи

Валуты

През м. март 2024 г., европейската валута се повиши минимално спрямо щатския долар. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.079-1.094 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.09 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира (паунд) поевтиня слабо спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.850-0.858, при средномесечна цена от 0.86 паунда за евро.

Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

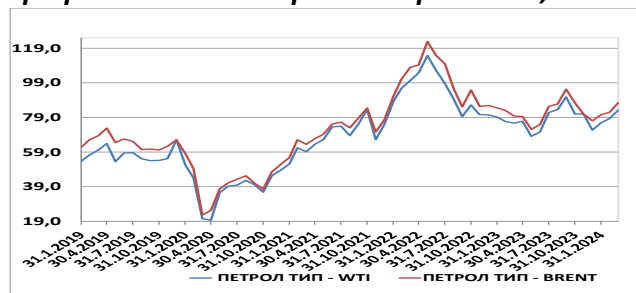

Суровини

През м. март 2024 г., фючърсите на петрола се повишиха, като влияние оказват сезонното търсене и очакваното понижение на лихвите. В края на периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) нараснаха до 83.2 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 87.5

щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI се увеличиха с 6.3%, а фючърсите на Brent с 6.8%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

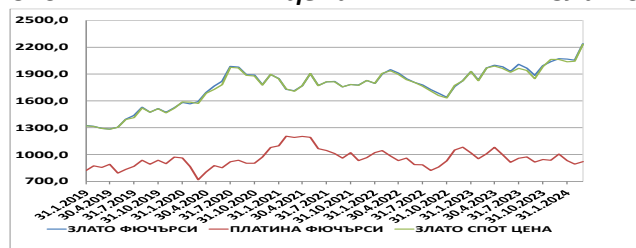

През м. март 2024 г., фючърсната цена на златото се увеличи, като затвори на 2238.4 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 8.9%, като достига исторически рекорд. Влияние оказват очакванията за намаляване на лихвите в САЩ, предстоящите президентски избори зад океана, геополитическата несигурност и възприемането на златото като „безопасно убежище“.

Фючърсната цена на платината се повиши до 921.1 щ. долара за унция, при ръст от 3.1% за същия период.

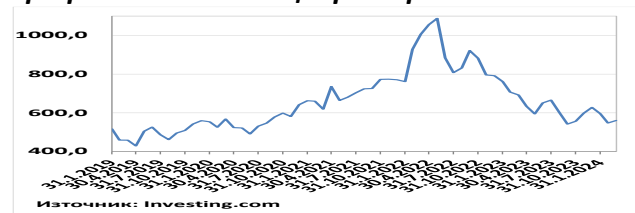
Спот цената на златото нарасна, като в края на м. март 2024 г. затвори на ниво от 2032.4 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото се повиши с 9.3%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. март 2024 г., фючърсната цена на пшеницата нарасна с 2.4%, като затвори на 560.3 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Промяна по кредитния рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Полша	A2 stable	Без промяна

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови трансакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

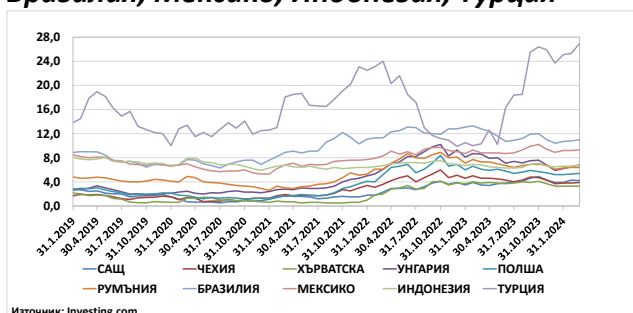
Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. март 2024 г., лихвата по ДЦК на Турция се повиши до 26.9% от 25.3% за м. февруари, а на Унгария до 6.8% от 6.5%. Промяната в доходността на турските ДЦК е 6.3%, а на унгарските ДЦК е 4.6%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 19.4.2024 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.